

„Kratochvílovská“ anketa

1. Co se vám vybaví jako první, když se řekne „profesor Stanislav Kratochvíl“?
2. Jak jste na tom vy sami s optimismem - odkud ho čerpáte?

ad 1: Protože jsem měla možnost být přes 10 let blízkou Standovou spolupracovnicí, snadno si ho vybavím jako: laskavého psychoterapeuta a supervizora, autora řady čtivých odborných publikací, skvělého řečníka a pedagoga, úspěšného organizátora psychoterapeutických konferencí a kurzů hypnózy, imponujícího znalce světových jazyků, nadšeného cestovatele, vášnivého čtenáře, náruživého běžce, plavce a cyklistu, milovníka pořádku, dobrého jídla a oper, bravurního řidiče, milujícího dědečka, pozorného manžela, zarputilého nekuřáka, dobrého společníka, skromného a nezištného člověka a kamaráda.

ad 2: Doufám, že mě optimismus ještě zcela neopustil. Čerpám ho z kontaktu s přírodou, dobrými lidmi a s uměním.

Věra Machů

ad 1: První, co se mi vybaví, je jednak moje první setkání s ním a jednak jeho akce při ukončování jedné komunity. To první setkání se uskutečnilo na jednom z terapeutických podvečerů, které na Horní Palatě pořádal pro zájemce a studenty Jaromír Rubeš. Bylo to cca před necelým čtvrtstoletím... Standa jednoho dne přivedl nějakého slavného polského terapeuta a překládal a tlumočil s úsměvem to, co říkal onen Polák. Pak tam ještě přišel nějaký Angličan, Němec a Ital, Hucul a Maďar. I jim zcela suverénně překládal jejich řeči v jejich jazycích. Třeba to, co tady uvádím, nebylo tak přesně, ale byl jsem Standou okouzlen - a dodnes nepochybuji, že tohle všechno dokáže.

Druhá vzpomínka souvisí se závěrem první komunity IPIPAPPu, kde jsem měl tu čest se Standou spolupracovat. Standa si usmyslil, že přednese nějakou báseň. Jeho paměť je neobyčejná - čekal jsem tedy báseň neobyčejně dlouhou. Připravil jsem se na to - nakoupil jsem proviant, stimulantium a mobil, abych byl průběžně buzen a mobilní. Ale Standa mě převezl. Báseň nebyla tak dlouhá, jako je jeho paměť. A jeho přednes byl tak neopakovatelný, že jsem na celý ten proviant zapomněl a s úctou a radostí sledoval kolegu, před nímž hluboce smekám...

ad 2: Rozumím-li dobře, souvisí tato otázka s anketou na počest Standy Kratochvíla. Anebo se mýlím? Jestliže se nemýlím, tak mi stačí vzpomenout si ráno v posteli na ranní rozcvičky se Standou (zvláště na jeho cviky laterální a kustické koordinace a kooperace kochajících svalů ve sferiální hemě bodykolapsa, ukončované tanečky se zpěvy, běhy a smíchy) a hned je mi lépe. A optimisticky. Je povzbuzující čerpat optimismus z této vzpomínky - zvláště ráno v posteli. A jestliže se mýlím a tato otázka nesouvisí s anketou o Standovi, tak je mi to líto. A pak mi nezbyde, než si vzít cvičební úbor

a začít pravou rukou doleva, levou nahoru a třetí nohou poskakovat v rytmu samby kolem svého zadku. Ona taková laterální a kustická koordinace a kooperace kochajících svalů ve sferiální hemě bodykolapsa má totiž něco do sebe! A zvláště ráno v teplé posteli! Za to jsem Standovi vděčný - a čerpám z toho alespoň pro tuto chvíli radost...

Zdeněk Rieger

ad 1: Energie. Je jako heavy metal - tam taky nejde o hudbu, nýbrž o stálý výdej energie. I jinak se Standa podobá metalu. Zpívalo se: "Získal si nás/ získal si vás/ ten kovový král/ heavy metal." Profesor Kratochvíl si taky získal nás i vás. Možná mu moc neseď ericksonovská hypnóza (je "trochu zpoza buka") ani transpersonální psychologové (jsou to trochu "šamani"), ale učí o nich, protože je to UČITEL. Pro mě vzor učitele. Seznamuje štědře nás, žáky starší, i vás, žáky mladší, se vším, co se v oboru šustne.

A dobře a s chutí se s ním tancuje. To se těším. Stando, DÍKY.

ad 2: Dobře, děkuji za optání. - Čerpám ho ze vztahů, vlastního temperamentu a vděčnosti.

Bohumila Baštecká

ad 1: První představa, patrně nejen moje, vypadá takto: rozesmátý obličej, který, co jej znám, vypadá stejně, včetně záviděníhodně stálého počtu vlasů. Ta hlava je spojená s pohyblivým, opět záviděníhodně pořádným dynamickým tělem.

A první myšlenka, která mi asociuje se SK? Že je to člověk, který od hodně mladistvého věku našel a dodnes neztratil sám sebe. Co Standu znám - je tomu, bože bože, už 42 let - poznal a přijal sebe sama, své přednosti: výbornou paměť, systematickosti, obrovskou pracovitost i nemalé aspirace, jdoucí ruku v ruce se schopnostmi i dovednostmi.

ad 2: S optimismem jsem na tom docela dobře - nevlastním jej a nechybí mi. Už delší dobu si myslím, že optimismus i pesimismus mají leccos společného: emočně „skotomizují“ myšlení a orientování se ve světě, a tudíž zavádějí k podléhání náladám, rozladám, nereálným pohledům, všelijakým iluzím a mýtům. Z řečeného plyne, že optimismus jaksi nečerpám.

Ivo Plaňava

ad 1: Léta tvrdím, že o Standovi v důchodu napíši knihu: Život vedle prof. Kratochvíla. Jsem tedy ráda, že mohu něco sdělit již nyní. Standa byl mým učitelem na fakultě a již 29 let je mým šéfem v PL Kroměříž, prožili jsme spolu mnohé. Při vyslovení jeho jména se mi vybavuje: smích, stálý pohyb, vlající bílý plášť na kole, strach před zkouškou u něj, konzultace dipl. práce, když byl hospitalizovaný a lékaři neviděli rádi, když byl rušen, hudba, parket a rychlé rotace v jeho náručí, encyklopedické znalosti, které jen tak mimochodem sděluje, fenomenální paměť, systém v dokumentaci, spousty sněhu a Standovy běžky, jejichž skluznice hrály všemi barvami vosků, jeho vlnná, půvabná a trpělivá žena, smějící se vnučata s dědečkem, který tufo roli jen pomalu přejímal. Obavy, co ho bolí, když se pohyboval normálním

tempem a nebyl slyšet na 50 m. Jeho nesplněné sliby, že si pořídí křeslo a bude jen tak odpočívat, jeho stálá pohotovost pomoci druhému. A právě dnes jeho adresná finanční pomoc postiženým záplavou. Je toho moc, je částí mého života, je to fenomén, mám ho ráda.

ad 2: Optimismus mi byl dán do vínku, profesně ho kultivoval můj šéf Standa a průběžně ho stimuluje můj muž.

Dobřila Hružová

Slušný, pracovitý, vstřícný, obětavý, optimistický, extravert, učitel ne národů, ale většiny našich psychologů. Muž, který "dělá, končí a publikuje"... tak o něm nebudu psát jen já, ale mnozí. Chci dodat, že obdivuji eleganci, s níž přešel vyhazov z brněnské katedry psychologie, na němž se nepodíleli pouze majitelé rudých knížek, ale i bezpartijní, brzy na to "hrdinové 9.5.1945". Jsem rád, že patřím mezi jeho žáky. Mimo jiné mi zprostředkoval poznání, že "dělání chmury zahání". To je můj (možná kratochvílovsky workoholický) zdroj optimismu.

Tomáš Novák

ad 1: Dovolím si čtyři asociace a pokusím se je skoro necenzurovat:

a) Standa všemohoucí - vybavuje si mi čtvrt století stará vzpomínka, kdy způsobil hlouček zhypnotizovaných středoškolaček, hřejících se nad sugerovaným ohníčkem uprostřed adeptů hypnoterapie z Čech, Moravy, Slovenska i Polska.

b) Standa všudypřítomný - vlající ve stejných dobách s Petrem Hájkem na bicyklech po stezkách kroměřížského blázince, první na rozcvíčkách, poslední na tancovačce. A později - tu v Praze, Krakově, Hamburku, tu na Sibiři nebo v Kalifornii - a zároveň na jeho osmnáctce.

c) Standa všeobjímající - s náručí otevřenou pro nesčetné absolventky kroměřížských kurzů hypnózy, psychotherapeutických výcviků, sestry i pacientky. A mnoha dalšími způsoby integrující jak obor, tak i psychotherapeuty (nejen v zemích koruny České).

d) Standa vševědoucí - uprostřed nejčerstvějších zahraničních odborných publikací, s brilantní rétorikou schopný se o své vědomosti, zkušenosti a dovednosti dělit s kolegy i studenty a tvořivě rozmnožovat o vlastní publikace zdaleka nejenom svoji knihovnu.

Tak Ti, Stando, děkuji, že jsem mohl být poblíž - a stejně nevěřím, že Ti je už pětadesát.

ad 2: Se zdroji a podobě svého případného optimismu se nebudu svěřovat. Jsou prázdniny a porostou houby.

Antonín Šimek

ad 1: Vybaví se mně pacienti, spolupracovníci, kolegové a přátelé, studenti, Kroměříž, kroměřížská léčebna a hodně knih.

ad 2: Optimismus mám asi v povaze, někdy ho však také záměrně přizívám obracením pozornosti na dobré vlastnosti lidí a na krásné věci světa. Mimo to jsem měl štěstí, že jsem poznal mnoho osob (ze všech výše zmíněných

kategorií a z vlastní rodiny), kteří mne svým chováním, prožíváním, anebo už jen samotnou existencí v optimismu utvrzují. Všem děkuji.

Stanislav Kratochvíl

ad 1: Musím se vrátit hodně dozadu. Píše se rok 1980, je konec září a krásné babí léto je v piném proudu. Vlak mě unáší směrem na Kroměříž. Znovu cítím v sobě tu dychtivost a touhu po poznávání - to velké dobrodružství spojené s očekáváním a fantaziemi. Jedu na kurz hypnózy s velkým Karlem Balcarem k velkému a známému Stanislavu Kratochvílovi. Jsem pyšná na ten okamžik, na tu možnost a příležitost. Být tak blízko a dýchat stejný vzduch, vstřebávat energii a moudrost hlav "pomazaných". Být v magnetickém poli této síly, Kroměříž mě okouzluje svou starobylostí a já pokorně vstupuji na půdu psychiatrické léčebny. Zmocňuje se mě vzrušení, protože za chvíli stanu před naší psychologickou autoritou-veličinou daleko přesahující naše hranice. Pozornost upírám k pavilonu č. 18, kde je sraz pro frekventanty kurzu. Tu z pozadí začne vystupovat figura jakéhosi podivného skřípavého zvuku. Intenzita skřípění zesiluje a mísí se s moravským dialektem a smíchem. Skřípění brzd, pлавný skok z kola Ukrajina a před námi stojí sám Velký Kratochvíl. Pusa od ucha k uchu, vlnité žluté vlasy, netrpělivé pohyby ve štíhlém těle, neklid věčně rozvíjených myšlenek a nápadů. Fascinuje mě přirozenost projevu a bezbřehá chuť i potřeba dávat a rozdávat. Tento životní přístup a neutuchající altruismus už mohu pozorovat 17 let (...)

Dnes už vím, že hypnotický trans není zdaleka tak závislý na intonaci hlasu jako na pravdivosti a poctivosti setkání. Já jsem Tě, Stando, potkala, a tím se naplnil můj celoživotní trans spojený s chutí nabízet ostatním alespoň díl toho, co jsem získala já od Tebe. Děkuji a přeji Ti krásné, zdravé a spokojené narozeniny.

Marie Pečená

Heslo: Kratochvíl, Stanislav, prof. PhDr., CSc.

Nar. 25. 8. 1932, učí na katedře psychologie FFUP Olomouc klinickou psychologii, od r. 1971 založil a vede psychotherapeutické oddělení pro neurózy v Psychiatrické léčebně Kroměříž, v níž působí již od roku 1958 (od r. 1965 jako vedoucí psycholog). V letech 1951-53 a 1955-58 vystudoval psychologii na FFMU v Brně, 1967 PhDr. - disertace: Psychotonový interview u emočních neuróz. 1969 kandidatura psychologických věd, kandidátská práce: Hypnóza a spánek. V r. 1975 řádná habilitace na UK Bratislava, habilitační práce: Prolongovaná hypnóza.

Jmenování docentem pro brněnskou universitu se z politických důvodů neuskutečnilo (v r. 1978 výpověď z FFMU v Brně z politických důvodů). Od r. 1978 do 1989 externí učitel UP Olomouc. 1990 docentem na UP Olomouc, 1991 profesorem.

Samostatné monografie:

Psychotherapie (1970, 1976, 1987, 1997 - pod názvem "Základy psychoterapie", polská vydání: 1974, 1978, 1980, 1984)

Podstata hypnózy a spánek (1972)

Skupinová psychotherapie neuróz (1977, polsky: 1981, 1986)

Terapeutická komunita (1979, polsky: 1988)

Terapie funkčních sexuálních poruch (1982, 1987, rusky: 1985)

Skupinová psychotherapie neuróz II (1983)

Manželská terapie (1985, 1992, rusky: 1991)

Hypnóza, experimentální přístup (1986)

Klinická hypnóza (1991)

Skupinová psychotherapie v praxi (1995)

Zdravotně výchovné tituly:

Jak žít s neurózou (1981, 1988, slovensky: 1991)

Sexuální pojiže a problémy (1991)

Vysokoškolské učebnice:

Psychotherapia a reedukácia (spolu s O. Kondášem a E. Syříšfovou, 1985, 1989)

Freud, Adler, Jung, Sullivan, Rogers, Eysenck, Wolpe, Ellis a Beck - ukázky ze „Základů psychoterapie“ Stanislav Kratochvíl

Možná již v říjnu vyjde opět přepracovaná a aktualizovaná Kratochvílova „klasická“ (a čtivá) česká učebnice „Psychoterapie“ (1970, 1976, 1987), tentokrát pod skromnějším názvem „Základy psychoterapie“, a to v nakladatelství Portál (objednávky na adrese: PORTÁL, Klapkova 2, 182 ●● Praha 8). Kniha stále drží krok s vývojem oboru. Uvádíme z ní devět ukázek, demonstrujících m.j. vliv rodiny, dětství a profesionálních zkušeností na učení představitelů některých významných škol.

SIGMUND FREUD (1856-1939) je tvůrcem psychoanalýzy. Narodil se v Příboře na Moravě, většinu svého života prožil ve Vídni. Svou vědeckou dráhu začal jako neurolog, publikoval m.j. práci o afáziích. Později se orientoval na neurózy a přešel do soukromé praxe. Studoval hypnózu u Charcota a Bernheima ve Francii, v terapii využíval zpočátku metodu hypnotického odreagování potlačených zážitků podle volných asociací, vytvořil učení o přenosu, nevědomí a vývoji libida. Ve shodě se svou teorií se pokoušel i o sebeanalýzu v korespondenci s přítelem J. Fliessem. Na sklonku života emigroval před nacisty do Londýna, kde ve svých 83 letech zemřel. Posledních 14 let trpěl rakovinou čelisti, která si vyžádala více než 30 operací: přesto se nevzdal kouření doutníků. Mnohaleté omezující onemocnění mohlo podpořit jeho vývoj k pesimismu.

Při narození bylo jeho přitažlivé matce 21 let a autoritářskému otci, jehož byla Freudova matka druhou manželkou, 41 let, což mohlo podpořit vznik oidipovského komplexu, který Freud později postuloval jako obecnou vývojovou zákonitost a po smrti svého otce nakonec výslovně i u sebe připustil. Byl velmi pracovitý s obsedantními povahovými rysy a značnou sebekontrolou. Jeho sebrané spisy dosahují v anglickém vydání 14 svazků. Měl sklon k nadměrnému zobecňování a autoritativním formulacím. Svoje názory postupně opravoval, ale nesnášel, když se je pokoušeli opravovat jiní, což vedlo m.j. k odpadnutí nebo odvržení některých jeho významných spolupracovníků a žáků.

Vedl klidný manželský život, měl 4 děti. Třebaže ve svých pracích připisoval velký význam sexuálnímu pudu, jeho osobní postoj k sexu byl spíše zdrženlivý. Podle jednoho ze zachovaných dopisů zřejmě přestal se svou manželkou sexuálně žít už v 41 letech. Jeho více než 50 let trvající manželství však bylo zcela harmonické. Nejmladší dcera, Anna Freudová, se věnovala v jeho stopách psychoanalýze a přispěla m.j. k systematickému pohledu na obranné mechanismy proti úzkosti.